

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Albin Ankon, Martina Kralj, Gusti Cvetežar, Vinko Keržan, Milan Majcen in Branko Bizjak (odgovorni urednik). List dobijo člani kolektiva in upokojeneci brezplačno. Tisk in klišejji: Gorenjski tisk, Kranj

Leto XIV.

Litija, februar 1973

Številka 2

Nočno delo bomo ukinili

Delavski svet podjetja je na zadnjem zasedanju razpravljal tudi o ukinitvi nočnega dela žena. Posebna komisija je že pred časom razpravljala o tem vprašanju in prišla do ugotovitev, na osnovi katerih je bil izdelan poseben elaborat o postopni ukinitvi nočnega dela. Pred nami stoji velika in odgovorna naloga, zato je pravilno, da se vsi člani kolektiva seznanijo s tem vprašanjem.

Pisali smo že, da od danes do jutri ne moremo ukiniti tretje izmene, ker bi imeli v tistem trenutku približno 400 ljudi preveč. Na drugi strani so vse obveznosti podjetja preračunane na troizmensko delo. Nekaj bomo morali vendarle ukreniti? Če hočemo obdržati sedanjo proizvodnjo v dveh izmenah, potrebujemo še približno 22.000 vreten v predilnici. Ker je že pri sedanjih kapacitetah predilnice ozko grlo v predpredilnici, bo potrebno za novo predilnico zgraditi tudi celotno predpredilnico.

Investicija bi po sedanjih cenah in izračunih stala približno 6 milijard S dinarjev. Če zategnemo pasove in zberemo vsa možna sredstva prihodnjih petih let (računano na sedanjih razmerah), bomo pristali nekje pri štirih milijardah S dinarjev. Torej čisto preprost izračun kaže, da tolikšne investicije ne bomo mogli uresničiti sami — potrebna bo pomoč širše družbene skupnosti.

Vsi forumi, ki se trudijo, da bi čim manj žena delalo ponoči, se zavzemajo, da delavk zaradi ukinitve tretje iz-

mene ne bi odpustili. In to se v Sloveniji še ni zgodilo. Tudi pri nas se kaj takega ne bo zgodilo. Prehod na dve izmeni se ne sme poznati niti pri osebnih dohodkih, vsaj tako je načelno stališče mnogih — ostaja vprašanje, kako ga bomo uresničili.

Nočno delo v Sloveniji iz leta v leto upada

Po najnovjših podatkih je lani v Sloveniji delalo ponoči 17.691 žensk in 487 mladoletnikov. Tekstilna industrija je znana kot ženska panoga, moški se jo ogibajo, ne nazadnje tudi zaradi nizkih osebnih dohodkov. Pri nočnem delu žena pa daleč pred ostalimi panogami vodi rav-

no tekstilna industrija. Statistika je pokazala naslednje rezultate o delavkah, ki delajo ponoči:

tekstilna ind.	8.388 delavk
kovinska ind.	2.967 delavk
elektroindustrija	1.423 delavk
živilska ind.	1.191 delavk

Skoraj vse delovne organizacije se trudijo, da bi ukinile nočno izmeno in to jim je v letu dni kar lepo uspelo, saj se je zmanjšalo število zaposlenih žena na nočni izmeni skoraj za dva tisoč. Akcija za ukinitve nočnega dela žena je že dobila široke okvire. Vse delovne organizacije, ki Republiški sekretariat za delo prosijo za dovoljenje za odobritev nočnega dela žena, morajo priložiti tudi načrt o postopnem ukinjanju nočnega dela.

Mogoče se bo kdó vprašal, zakaj toliko žena dela ponoči? Slovenija in Jugoslavija sta deželi, ki imata poprečno največ zaposlenih žensk na svetu. Leta 1971 je bilo v naši državi kar 41,6% žensk od vse zaposlene delovne sile. Na drugi strani pa je res, da imamo tudi zakone, ki nočno delo prepovedujejo, a smo te zakone tudi tako dopolnili, da je pred leti lahko vsaka delovna organizacija dobila dovoljenje za nočno delo, če je le zaprosila zanj. In vse to se nam danes maščuje...

Vprašanje, ki ni enostavno

Ob vsej tej borbi za ukinitve nočnega dela pa je večina delovnih organizacij prepričana sama sebi, da vprašanje reši tako, kot ve in zna. Z ukinitvijo tretje izmene se pojavijo različna vprašanja, ki bodo za nekatera podjetja lahko tudi usodna. Tekstilna industrija je še vedno na robu rentabilnosti — kje torej dobiti potrebna sredstva in kam zaposliti delovno silo, če ne bo denarja za razširitev in modernizacije. Niso to razlogi, ki opravičujejo nočno delo, so pa dejstva, nad katerimi se bo marsikdo zamislil.

Koliko TOZD?

Delavski svet podjetja je že pred časom imenoval posebno komisijo za uveljavljanje ustavnih amandmajev v našem podjetju. Komisija je imela več sej in na osnovi zbranega gradiva prišla do določenih zaključkov.

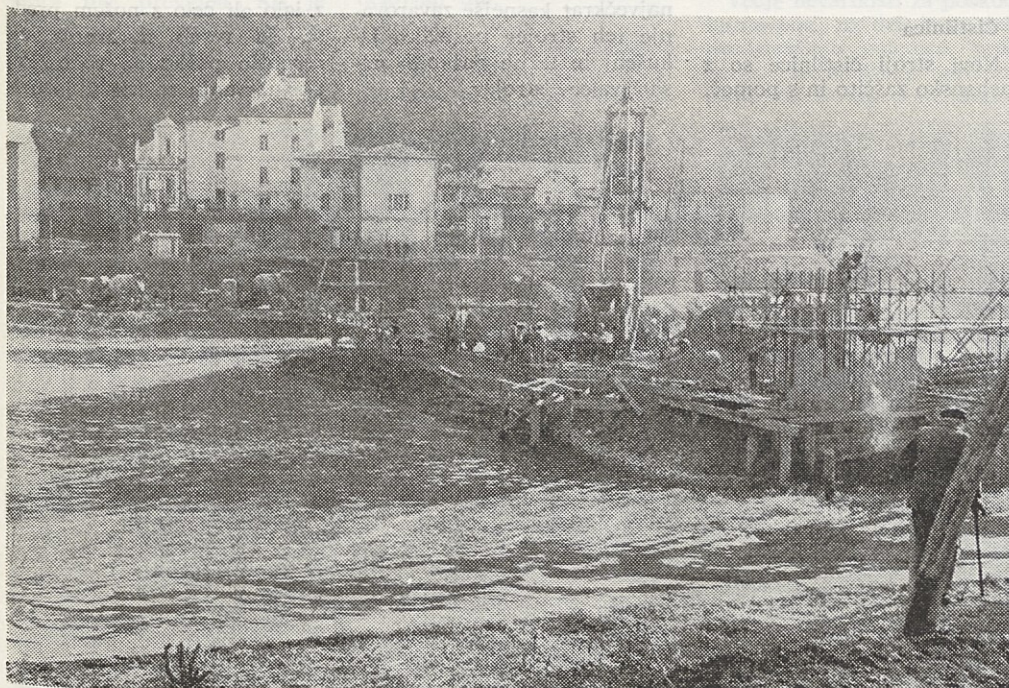
Dejstvo, da je naš celotni proizvodni proces tesno povezan, je komisiji narekovalo, da v predilnici sami ne bi ustanavljali več temeljnih organizacij združenega dela, ampak bi bilo celotno podjetje ena sama temeljna organizacija združenega dela (TOZD). Odprto ostane vprašanje menze in počitniškega doma. Komisija je ugotovila, da bi menza s počitniškim domom tvorila eno TOZD.

Tako bi imeli dve temeljni organizaciji, ki bi medsebojne odnose uredile s samoupravnim sporazumom. Edino problem stročarne še ni urejen, ker je to v bistvu papirna industrija. Ker pa vedno bolj prehajamo na trde cevke, bo stročarna počasi prenehala z delom. Zato ustanavljanje temeljne organizacije stročarne verjetno ne bo aktualno. Povedati moramo, da delavcem, če se odločijo za ustanovitev TOZD, tega ni mogoče preprečiti.

Zakaj pravzaprav ustanavljanje TOZD? Je to potreba ali politična akcija? TOZD naj bi bile naslednji korak v razvoju samoupravljanja. Delavci naj bi dobili pravico odločanja o sredstvih, ki jih sami ustvarjajo. Prav gotovo pa ni namen TOZD razbijanje posameznih proizvodnih procesov.

Če bomo ustanovili dve TOZD, bo ena precej številna. Zato bo potrebno razviti več neposrednih oblik samoupravljanja. Prav gotovo je zanimiv predlog, ki ga je na seji komisije za uveljavljanje ustavnih amandmajev s predstavniški občine in družbeno-političnih organizacij predlagal tov. Ivan Godec, sekretar občinskega komiteja ZKS Litija. Omenil je, da naj bi ustanovili posamezna jedra, kar prakticirajo tudi že drugod.

Most postaja resničnost

Gradnja mostu poteka po načrtih. Graditeljem gre na roko tudi letošnja izredno mila zima, kot bi se zavedala, kako nujno

potrebuje Litija most. Delavci delajo nepretrgoma, okoliški stanovalci bodo morali potrpeti še nekaj časa. Takoj za mo-

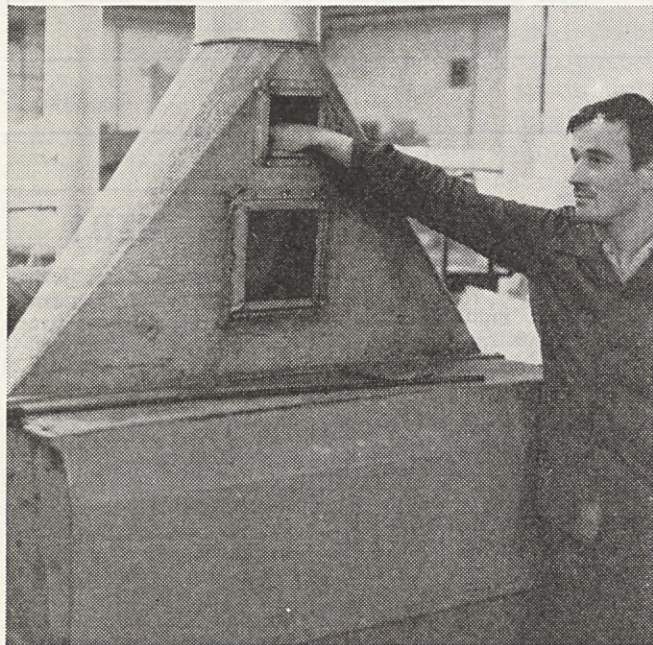
stom pa bo baje prišel na vrsto nadvoz, kar bo tudi za naše podjetje velika pridobitev.

T. Štrus

Vsak petnajsti zaposleni

Nezgode s telesnimi poškodbami ali brez njih in zdravstvene okvare v zvezi z delom so se pojavljale v večjem številu vzporedno z razvojem industrije, kot nezaželen, stranski proizvod in pomenijo tudi danes še hud problem.

Posledice nezgod s telesnimi poškodbami in zdravstvenimi okvarami so najhujše za samega poškodovanca in njegovo družino. Zato je skrb za varstvo pri delu utemeljeno predvsem z željo zavarovati delavca pred poškodbami in obolenji v zvezi z delom in mu omogočiti varno delo.

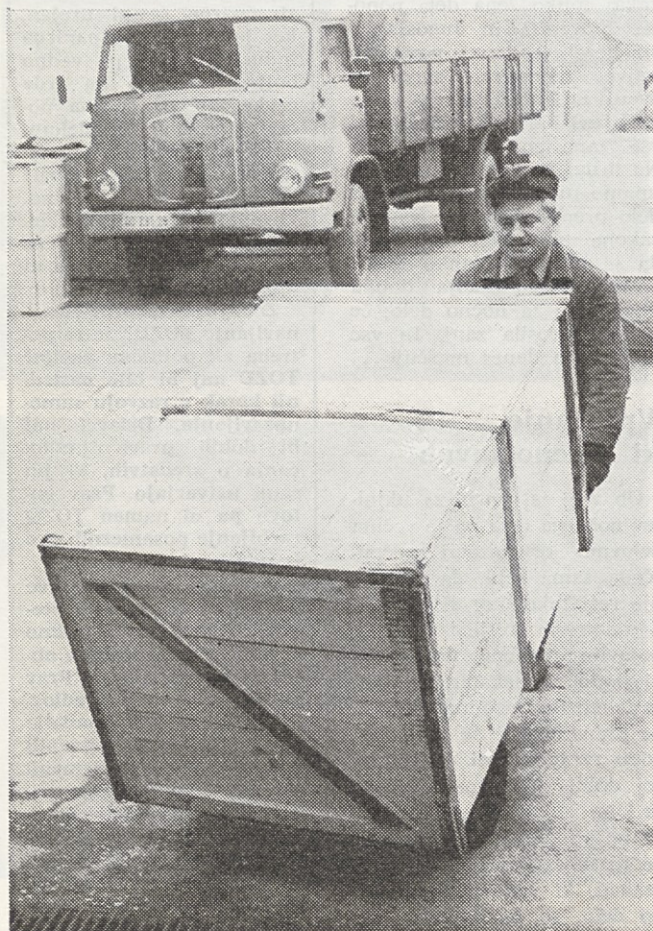
Prvotna odprtina je bila narejena prenizko

Vsaka poškodba moti normalen potek dela. Pri nezgodi delavec preneha z delom, bodisi toliko, da dobi prvo pomoč, ali pa izostane z dela dalj časa, včasih tudi za vedno.

Pogostokrat postane invalid s trajno zmanjšano delovno

sposobnostjo. Tudi v našem podjetju so poškodbe na delu veliko zlo, saj se je v letu 1972 poškodoval vsak 15 član kolektiva.

V letu 1971 je bilo vseh poškodb 70 z 1012 dnevi; v letu 1972 pa je bilo 72 poškodb s 1369 izgubljenimi dnevi. Iz

Transportne poti so večkrat neurejene

podatkov je razvidno, da je bilo v letu 1972 — 357 dni več izgubljenih, kot v letu 1971.

OBRATNE POŠKODBE

Obratne poškodbe so v primerjavi s preteklimi leti rahlo porastle zaradi povečanja števila zaposlenih in zaradi rekonstrukcije delovnih naprav in priprav. V oddelkih čistilnice in mikalnice je več novih delavcev, ki imajo manjše izkušnje.

Od 58 obratnih poškodb je 20 zaposlenih z enoletnim delovnim stažem v podjetju. Novi delavci se na uvajalnih seminarjih in med delom usposabljujejo za varno opravljanje dela, vendar je večkrat potrebno več let, da osvojijo varne metode dela pri posameznih delovnih operacijah.

Zaradi obremenjenosti posameznih služb se posamezne pomanjkljivosti prepočasno odpravljajo. Večkrat vodje del ne javljajo pravočasno vseh pomanjkljivosti in so te pomanjkljivosti tudi vzrok za obratne poškodbe.

Ker razvoj podjetja še ni zaključen je veliko težav zaradi neprimernih transportnih poti in utesnjenosti v posameznih oddelkih. Priznati moramo, da je narejen velik napredek pri zaščiti strojev in delovnih naprav. Ker ima Litijski predilec tudi vzgojno nalogo, ne bo odveč, če bodo člani kolektiva seznanjeni z nevarnostmi na posameznih delovnih mestih.

Zunanji transport

Veliko oviro pri varnem transportu predstavljajo poškodovana transportna pota. Skriviljene kanalizacijske mreže, kotanje in zatrpšana pota so često vzrok za obratne poškodbe.

Čistilnica

Novi stroji čistilnice so z mehansko zaščito in s pomočjo

Pokvarjene škatle popravljamo ali zamenjamo z novimi

jo končnih stikal zavarovani pred nevarnostjo, da bi prišli deli telesa v dotik z vrtečimi se deli stroja. Večjo nevarnost predstavljajo razne zračne odprtine in je samo predpis, da delavci med obratovanjem strojev ne smejo posegati v same zračne kanale, nezadosten posebno še zato, ker se pri posameznih strojih po izključitvi električnega toka še vrtijo posamezni rahljajni valji. Zato je največkrat kasnejše zavarovanje teh strojev posledica izkušnje v težjih poškodb posluževalcev strojev.

Mikalniki

Čiščenje strojev je dovoljeno samo z ustreznimi pripravami. Ob čiščenju notranjih delov mikalnika se moramo predhodno prepričati, če je stroj ustavljen in v mirovanju. Kršitev teh navodil predstavlja resno nevarnost za večje poškodbe.

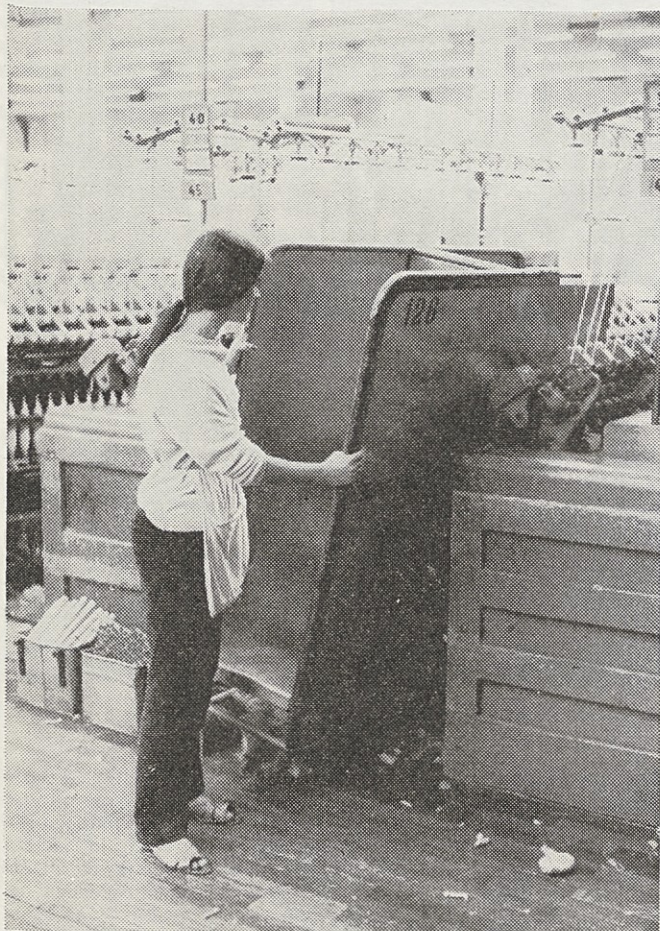
Raztezalke

Čiščenje zamašenega lijak z iglo ali celo z nožem predstavlja resno nevarnost za resnejšo poškodbo roke. Pri posluževanju raztezalke je pri-

Popravljanje poda v predpredilnici, potem še v ostalih oddelkih

se je leta 1972 poškodoval

Neurejen parket — razbit števec na stroju

merno, da predice uporabljajo obutev z nizko peto.

Flyerji

V letu 1972 so bili kar trije primeri, ko je vrteče krilo pri posluževanju stroja udarilo posluževalke v komolec roke. Zato moramo biti posebno pazljivi pri posameznih operacijah med posluževanjem stroja.

Tudi premik polnih loncev mora biti previden. Ko je predica z nogo porinila lonec k stroju, je zadela z loncem ob rob vlite plošče. Uščipnilo jo je v koleno. Zaradi te

poškodbe je bila predica 210 delovnih dni v bolniškem staležu.

Transport preje in predpreje

Pri premiku košar je vozač dvigala zadel ob pločevinasti voziček, ki je bil naložen s predprejo. Voziček se je prevrnil na vozača in mu zlomil nogo v členku. Poškodovanec je bil v bolniškem staležu 118 delovnih dni.

Konisten ukrep:

Uvedeno je redno čiščenje in vzdrževanje vozičkov, ki ga opravlja ta poškodovanec.

Predilnice

Več poškodb je bilo pri nameščanju vretenkega voza na prstančnih strojih v predilnici sintetičke. Po končanem popravilu ključ in dvignega mehanizma vretenkega voza teh poškodb ni več.

Več poškodb je bilo zaradi pokvarjenih pletenih košar in pločevinastih škatelj za snemanje.

Nove košare so naročene, pločevinaste škatlje pa se zamenjujejo s popravljenimi ali novimi. Kmalu bo zamenjan dotrajan parket v predilnici, zato je upati, da bo pod popravljen tudi v predilnicah in sukalnicah.

S popravili delovnih naprav in priprav preprečujemo tudi poškodbe. Ze pokvarjena ključka na vratih, predstavlja nevarnost za poškodbo (primer poškodbe zaradi pokvarjene ključke na vratih umivalnice sukalnice).

Sukalnica

Pri nameščanju vreten na posameznih dvojičnih strojih predstavlja večjo nevarnost, da zaidejo prsti med zaustavko in vrtečo osjo dvojičnega stroja.

Električne instalacije

Vse okvare električnih instalacij moramo takoj javljati vodjem del. Samo električarji so pooblaščen za popravila teh naprav. Ubita vtičnica že predstavlja veliko nevarnost, da pridemo v dotik z električno napetostjo.

Pri vzdrževalnih službah je bilo manj poškodb, pohvaliti je potrebno, da v letu 1972 v mehaničnih delavnicah, valjčkarni, zidarski skupini ni bilo niti ene obratne poškodbe, čeprav v teh obratih obstaja povečana nevarnost.

Poškodbe na poti na delo in z dela

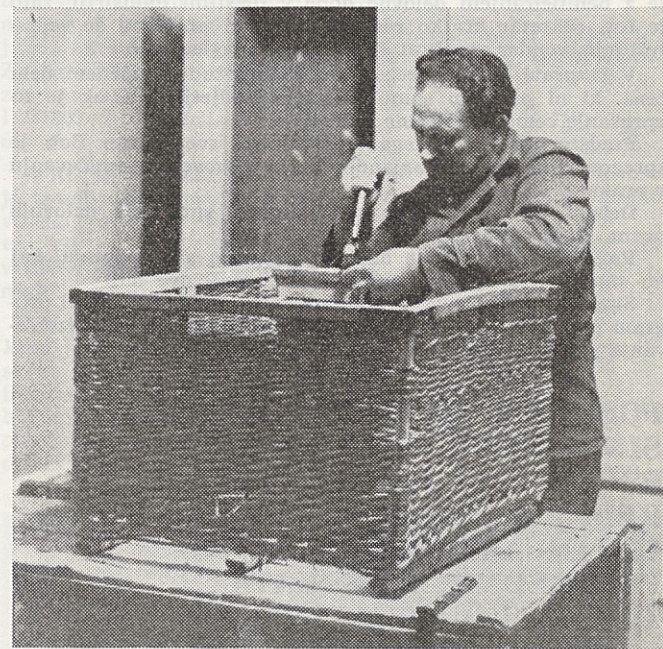
Večje nevarnosti za poškodbe na poti, na delo in z dela predstavljajo poledica, prečkanje železniškega prelaza, slabo vzdrževane ceste, nepre-

vidnost in prevelika hitrost voznikov. Iz analize poškodb na poti je razvidno, da so bili poškodovani članj kolektiva, ki so oddaljeni od podjetja več kilometrov.

3 vozniki so bili poškodovani v oddaljenosti 4 km, 4 vozniki so bili poškodovani

černih urah (ponoči). Od 14 poškodovanih oseb je bilo 7 žena. Ena poškodba je bila težja (odvzem vranice — posledica poškodbe).

Iz zgornjega opisa in delne analize poškodb je razvidno, da predstavljajo poškodbe resno nevarnost za zdravje

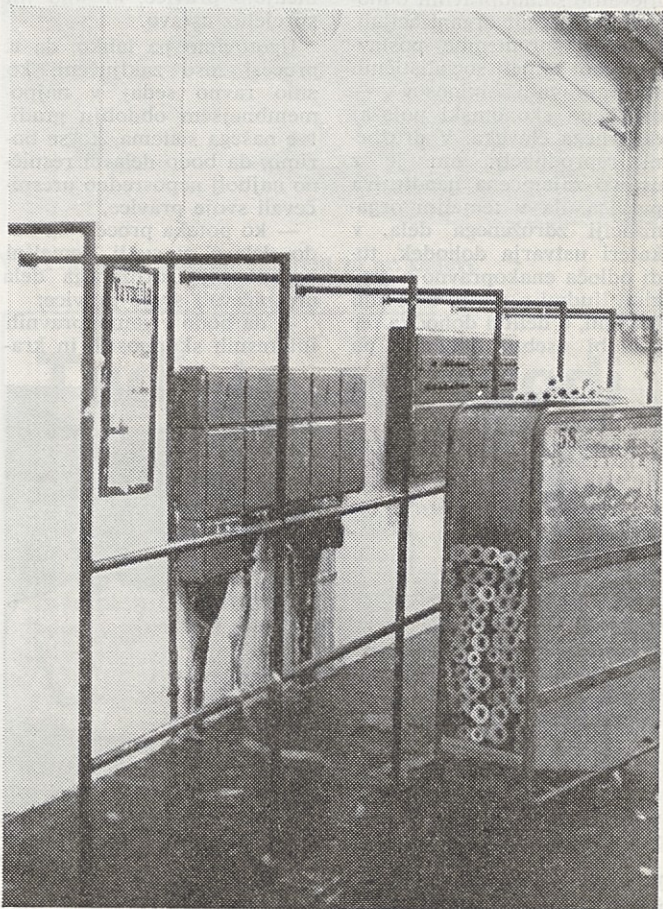

Košare je potrebno redno popravljati

v oddaljenosti 4—6 km, 1 voznik je bil poškodovan v oddaljenosti 11 km, 6 voznikov je bilo poškodovanih v oddaljenosti 11—15 km.

Iz teh podatkov je razvidno, da so najbolj ogroženi delavci, ki stanujejo daleč od podjetja in uporabljajo vozila v zgodnjih jutranjih ali ve-

vseh zaposlenih. Vsak 15. član kolektiva je bil v letu 1972 poškodovan. Ali ne bom med temi petnajstimi v letu 1973 tudi jaz? Z osebno pazljivostjo, pravočasnim odstranjevanjem posameznih motenj v delovnem procesu imamo vse pogoje, da v letu 1973 zmanjšamo število poškodb.

Urejen dostop do električnih instalacij

Nevarnost, da flyersko krilo udari roko, je velika

Občni zbor sindikalne podružnice

Dve leti sta pretekli, naš sindikat je pripravil občni zbor. Vsi oddelki so volili delegate, na vsakih 15 zaposlenih enega. Na občnem zboru se je tako zbralo več kot 70 članov sindikata. Dnevni red je bil precej obširen. Po prebranih poročilih predsednika (objavljamo ga v celoti), blagajnika, blagajnika socialnega fonda in nadzornega odbora je sledila razprava.

Direktor kadrovsko-spolšnega sektorja Albin Ankon je omenil več problemov, ki so sedaj najbolj aktualni. Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela je naslednja stopnja pri razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov. Tov. Ankon je kratko informiral navzoče z novim zakonom o pokojninskem zavarovanju. Naše delavke tudi zanima, kako je z beneficiranjem delovne dobe v tekstilni industriji, zato je tov. sekretar kratko razložil, da se ti problemi še vedno rešujejo, vendar zaenkrat še ni kakšnih izgledov.

V razpravi je bilo precej povedanega tudi o nočnem delu žena, ki ni problem samo v našem podjetju, ampak je to vprašanje celotne tekstilne industrije.

Predstavniki Občinskega sindikalnega sveta Ivan Boh je spregovoril o ustavnih amandmajih in njihovem uresničevanju v praksi.

Delavke iz proizvodnje so zanimala vprašanja delovnih norm, ki jih sedaj urejamo.

Razprava sama in pa akcijski program sta pokazala, kaj bo sindikatovo delovno področje naslednji dve leti.

Sindikat naj bi ustanovil še komisijo za SLO, akcijski program pa razširil in vanj vnesel konkretne zadolžitve za izvrševanje programskih nalog.

POROČILO IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE PREDILNICE LITIJA, KI GA JE NA REDNEM OBČNEM ZBORU DNE 27. JANUARJA 1973 PREBRAL PRESEDNIK SINDIKATA TOV. VOJKO BIZJAK

Pretečeno mandatno obdobje vključuje najpomembnejše družbenoekonomske spremembe v izgradnji samoupravnih socialističnih odnosov na vseh področjih družbenega življenja in dejavnosti. S sprejetjem ustavnih amandmajev k zvezni ustavi od 8 do 16 ustavnega dopolnila se je nadaljevalo izgrajevanje samoupravnega sistema in na podlagi 15. ustavnega amandmaja nadaljevalo izpolnjevanje samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah. Ustavne spremembe postavljajo kot temelj socialističnih samoupravnih odnosov — družbeno ekonomski položaj delovnega človeka. V družbeni reprodukciji mu je z ustavo zajamčena neodtujiva pravica, da v temeljni organizaciji združenega dela, v kateri ustvarja dohodek, tudi odloča enakopravno z drugimi ljudmi o svojih delovnih pogojih, o delitvi dohodka ter pridobi osebni dohodek po

delu in s povečanjem produktivnosti lastnega in skupnega družbenega dela.

Sedanja faza družbeno-ekonomskih odnosov je le nadaljevanje zastavljenega procesa, ko je bil v letu 1950 sprejet eden od najpomembnejših zakonov o uvedbi delavskega samoupravljanja. Po več kot 20-letnih izkušnjah smo prišli do obdobja, ko se dejansko uresničujejo ti odnosi, ko delovni ljudje uresničujejo pravice, ki smo jih sprejeli z ustavo.

Ugotovimo pa lahko, da ti procesi niso zaključeni, ko smo ravno sedaj v najpomembnejšem obdobju graditve našega sistema, ko se bomo, da bodo delavci resnično najbolj neposredno uresničevali svoje pravice,

— ko poteka proces, da bodo delavci v svoji Temeljni organizaciji združenega dela uresničevali svoje pravice;

— da bodo v samoupravnih interesnih skupnostih in kra-

Več kot sedemdeset delegatov se je zbralo na občnem zboru sindikata

jevnih skupnostih neposredno zadovoljevali svoje življenjske potrebe.

To je pot po kateri moramo izgrajevati samoupravne socialistične odnose in bo pomembno v razpravi oceniti, kako jih uresničujemo v naši delovni organizaciji.

Za uresničitev takih družbeno-ekonomskih odnosov se zlasti zavzemamo in nosimo tudi odgovornost vsi delavci, združeni v sindikatih. Z ustavnimi spremembami k republiški ustavi je bil sprejet 31. ustavni amandma, ki določa sindikatom družbeno vlogo v našem sistemu, jih obvezuje in nalaga tudi odgovornost:

1. da se zavzemajo za uresničevanje svojih neodtujivih pravic, da upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije in odločajo o dohodku, ki ga ustvarjajo;

2. da se prizadevajo za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev in razmer v razvijanjem samoupravljanja, z večanjem produktivnosti dela in stalnim usposabljanjem svojih strokovnih sposobnosti;

3. da se zavzemajo za dosledno uresničevanje in zaščito pravic delavcev v združenem delu;

4. da se zavzemajo za družbeno ekonomske in politične odnose, ki omogočajo polno izražanje in uresničevanje njihovih interesov.

Skratka pred nas se postavljajo izredno pomembne in odgovorne naloge, ki jih bomo lahko uresničili le, če se bomo dobro organizirali in vztrajno ter dosledno izgrajevali samoupravne družbeno ekonomske odnose v naši delovni skupnosti.

V marcu 1972 in vse do danes so potekale v sindikatih in tudi v naši delovni organizaciji razprave, kako uresničiti politiko in naloge, ki so bile sprejete z resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva. Resolucijo je sprejela republi-

ška skupščina januarja 1972. Tudi s to resolucijo sta bila postavljena dva cilja:

— izpeljati tudi na tem področju najširše samoupravne odnose delovnih ljudi in jim zagotoviti gospodarjenje s sredstvi, namenjenimi za stanovanjsko izgradnjo ter izoblikovati nadaljnjo politiko na tem področju;

— doseči večji obseg stanovanjske graditve družbenih stanovanj in zagotoviti delavcem in družinam primerna stanovanja.

Tudi na tem področju smo se vključevali z vsvo odgovornostjo in sodelovali pri odločitvah za sprejem samoupravnih sporazumov o izločanju in usmerjanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo v naši občini in izvolitev samoupravnega organa za gospodarjenje s temi sredstvi.

Ob naravni katastrofi — povodnji v severovzhodni Sloveniji smo se aktivno vključili v akcijo za solidarnostno pomoč za odpravo posledic nastale škode. Moramo ugotoviti, da se je tu pokazala tradicionalna delavska solidarnost, saj je v naši občini v novembru zbranih že blizu 100% sredstev, ki smo jih planirali.

Z enako zavzetostjo so tekle tudi priprave na referendum o združitvi delavskega in kmečkega zdravstvenega zavarovanja.

Na pobudo sindikatov je občinska skupščina ustanovila komisijo za samoupravljanje, ki je obiskala vse DO, organizirala anketo in ugotovila, kako se uresničujejo ustavna dopolnila. Tudi v naši delovni organizaciji je potrebno skrbno proučiti in se zavzeti za uresničitev družbeno-ekonomskih odnosov skladno z načeli ustavnih amandmajev. Gotovo je kot nadaljnja najpomembnejša naloga sindikatov in drugih družbeno političnih organizacij vključevanje v III. fazo

ustavnih sprememb, ki bo urejala samoupravne odnose s področja komunalnega sistema in precizirala sistem samoupravnih odnosov v OZD (organizacijah združenega dela).

Naj navedem še nekaj podatkov o delu sindikalne organizacije v zadnjem mandatnem obdobju. V okviru sindikata delujejo štiri komisije in sicer:

— komisija za pomoč članom podjetja,

— komisija za oddih in rekreacijo,

— gospodarska komisija in

— komisija za organizacijo pogrebnih svečanosti članov kolektiva in upokojevcev.

Delo komisij je pomembno. V zadnjih dveh letih je teden dni brezplačno letovalo 88 članov kolektiva. Prav tako pomembno je delo komisije za pomoč članom kolektiva, ki so dalj časa v bolniškem staležu. Več članov kolektiva smo obiskali na domu ali v bolnišnici. Obe komisiji morata še naprej razvijati svoje delo v okviru finančnih zmogljivosti sindikata.

Komisija za oddih in rekreacijo je organizirala zelo uspela športna tekmovanja ob tovarniškem prazniku 1971 in 1972. Izvršni odbor sindikata je večkrat obravnaval tudi finančni položaj več mater samohranilk — članic našega kolektiva in jim nudil denarno pomoč.

Tovariši in tovarišice! O vseh teh nalogah in tekočih vprašanjih je razpravljal izvršni odbor na svojih rednih sejah. Med drugim lahko ugotovimo, da bi aktivnejše sodelovanje naše organizacije zagotovilo hitrejšo realiziranje postavljenih nalog. Želimo in hočemo, da sindikat s svojim članstvom odločneje vpliva na vse tokove in dogajanja skozi samoupravne mehanizme v našem podjetju, ker bomo le tako kos nalogam, ki so še pred nami.

Delovno predsedstvo občnega zbora našega sindikata. Od leve proti desni: tov. Stefka Lipužič, tov. Niko Stanatovski in tov. Rafaela Mele.

Nepoučenost graditeljev - vzrok za nespornazume

V Litiji in bližnji okolici je v zadnjih letih zraslo kar lepo število novih hiš. Vsaka novogradnja mora biti v skladu z določenimi predpisi in odloki. Graditelji morajo prej ali slej urediti vso potrebno dokumentacijo na stanovanjsko komunalnem opdetju in na občini. Velikokrat pa se že tu zatakne, pa ne zato, ker je postopek tako zapleten, ampak zato, ker občani niso dovolj poučeni in se niti sami ne seznanijo, kaj in kako morajo urediti stvari.

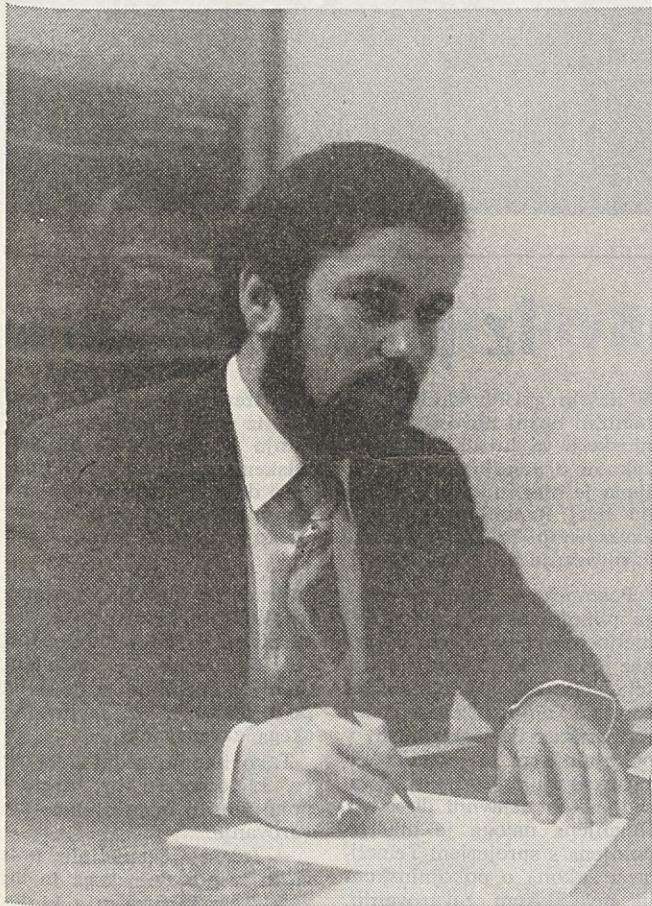
Ni vseeno, če gradite v ožjem gradbenem okolju ali pa izven tega na področju, ki je urbanistično urejeno, še drugačni postopki pa so za področja izven teh dveh območij. Na oddelku za gospodarstvo pri skupščini občine Litija delata pri gradbenih zadevah tov. Vid Praunseis, tehnični referent za gradbene in komunalne zadeve in tov. Jože Godec, upravni referent za gradbene in komunalne zadeve. Oba sta odgovorila na nekaj vprašanj, ki smo jih jima zastavili.

— Se problemi gradnje začnejo pri ureditvi lastninskih pravic do zemljišča?

V. Praunseis: »V ožjem gradbenem okolju se postopek odvzema nekoliko krajši. Postopek se lahko začne, ko je izdelan in sprejet zazi-

ogleda na kraju samem se izda lokacijsko dovoljenje. Praviloma bi graditelji šele potem naročili načrte.«

— Za katere zazidalne otoke so izdelani zazidalni načrti in koliko je po pripravljenih načrtih še prostora?

Jože Godec, upravni referent za gr. zadeve

dalni načrt in dan predlog za odvzem. Ko občina uredi z lastniki, gredo parcele na javno licitacijo. Izklicna cena je pač odvisna od višine odškodnine, ki jo je občina plačala lastniku. Posamezna področja so razdeljena v zazidalne otoke, ki jih označujemo s številkami od 1 do 3. Zazidalni otoki št. 1 so zazidani, št. 2 so sedaj v izgradnji, št. 3 pridejo na vrsto, ko bodo zazidalni otoki št. 2 popolnoma zapolnjeni.«

J. Godec: »Najprej naj povem meje območja, ki je urbanistično urejeno. Meja gre iz Gradca, preko Sitarjevca do Zavrstnika, Grmač, Podroj, Male Kostrevice, Brega, Praprošč in zopet do Gradca. Graditelj na tem področju mora predložiti dokazilo o razpoložljivi pravici z zemljiščem — urejen mora biti predpis zemljišča. Na podlagi

V. Praunseis: »Zazidalni načrti so izdelani za Litijsko polje, Litijsko dobrovo, del Graške dobrane (zazidalni otok GS-2), za Cerkovnik, v izdelavi pa je zazidalni načrt za Ustje. Po dosedanjih načrtih je prostora še za 104 individualne graditelje, 12 stolpičev in 7 blokov. Za obrtne delavnice, bloke in stolpiče je narejen zazidalni načrt na litijskem polju.«

— In kako teče postopek, ko graditelj uredi vse potrebno z zemljiščem?

V. Praunseis: »V zazidalnih otokih morajo bodoči graditelji plačati tudi prispevek za komunalno ureditev (asfaltna cesta, voda, elektrika, kanalizacija). Leta 1971 je bil izdelan izvedbeni predračun za gradnjo komunalnih naprav, ki je bil potreben za izračun komunalnega prispevka za zazidalni načrt za Kvedrovo cesto. Naj navedem

nekaj števil: kanalizacija je stala 32.000.000 S din, cesta 147.000.000 S din, vodovod 14.500.000 S din, javna razsvetljava z elektriko 36.000.000 S din. Če številke seštejemo in delimo s številom objektov, dobimo prispevek posameznega graditelja — izračun je pokazal 8.000.000 S din. Graditelji so plačali samo polovično ceno, ostala sredstva smo dobili iz drugih virov... Še posebej morajo graditelji plačati 300.000 S din za priključek za vodovod — to je treba po sklepu občinske skupščine plačati komunalnemu podjetju Litija. Ko ima graditelj že projekt, urejeno lokacijsko tehnično dokumentacijo, ki jo izdaja SKP Litija, situacijski načrt, ki ga dobi na geodetski upravi in potrebna soglasja (PTT, elektro), dobi na osnovi vseh teh dokumentov gradbeno dovoljenje.«

J. Godec: »Nobena skrivnost ni, če povem, da večina graditeljev začne iskati oz. urejevati dokumentacijo šele takrat, ko izvedo, da bo v podjetju možno dobiti kredite. Vso dokumentacijo hočejo v nekaj dneh, kar pa seveda ni mogoče. Daljši postopek je izven urbanistično urejenih področij. Z letošnjim letom smo za graditelje izven teh področij uvedli nekaj novosti. Vsakdo bo moral na oddetek za gospodarstvo, kjer bo izpolnil potreben obrazec in ga oddal na vložišču. Potem si bodo ogledali parcelo urbanist, referent za gradbene zadeve, inšpektor in zapišniško ugotovili, kakšna soglasja so potrebna in okvirno ugotovili, če bo možno dobiti gradbeno dovoljenje za določeno parcelo ali pa ne. To naj bi bil predlokacijski pregled. Za ta območja je večkrat potrebnih tudi več soglasij od PTT, elektro zavoda za spomeniško varstvo, železnice (če je novogradnja oz. adaptacija v bližini železniške proge) do soglasja krajevne skupnosti in krajevnih vodovodov.«

— Koliko časa traja postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja v zazidalnih otokih od dneva licitacije?

V. Praunseis: »Deset dni po licitaciji že sledi odločba, ki je po petnajstih dneh pravomočna. S predlogom in odločbo gre graditelj na zemljiško knjigo v Ljubljano, kjer traja postopek od enega meseca do pol leta. Ko je zbrana lokacijska dokumentacija in lokacijska odločba, določen projekt, sledi izdaja gradbenega dovoljenja. Tako postopek traja najmanj tri mesece, odvisno pač od tega, koliko se vsakdo sam briga.«

— Prej ste omenili, da morajo nekateri graditelji dobiti tudi soglasje Zavoda za spomeniško varstvo — je v občini veliko objektov pod spomeniškim varstvom?

J. Godec: »Pod spomeniškim varstvom imamo celotna področja, skoraj v vsaki vasi je kakšna hiša, kozolec ali pa cerkev.

Tu graditelji velikokrat naltijo na težave, ker zavod

za spomeniško varstvo postavi svoje pogoje, kako naj se zgradba adaptira.«

— Je v občini veliko črnih gradenj?

J. Godec: »Črne gradnje stanovanjskih hiš se pojavljajo redko tu pa tam. Precej črnih gradenj pa je na področju vikendov. V skladu z vsemi predpisi se bo inšpekcija zaostri. Predvidene so tudi stroge kazni. Črna gradnja se ne sme priključiti na javne komunalne naprave. Za graditelje je predvidena zaporna kazen do 30 dni in 1.000.000 S din denarne kazni.«

— Ali je postopek za izdajo gradbenega dovoljenja za vikend daljši in bolj zapleten ali pa se še iz drugih vzrokov pojavljajo črne gradnje?

J. Godec: »Dovoljenje za vikend je možno dobiti, vendar se naj stranka pred gradnjo informira pri nas, da bo dobila vse potrebne napotke, o območjih, kjer se lahko gradijo vikendi.«

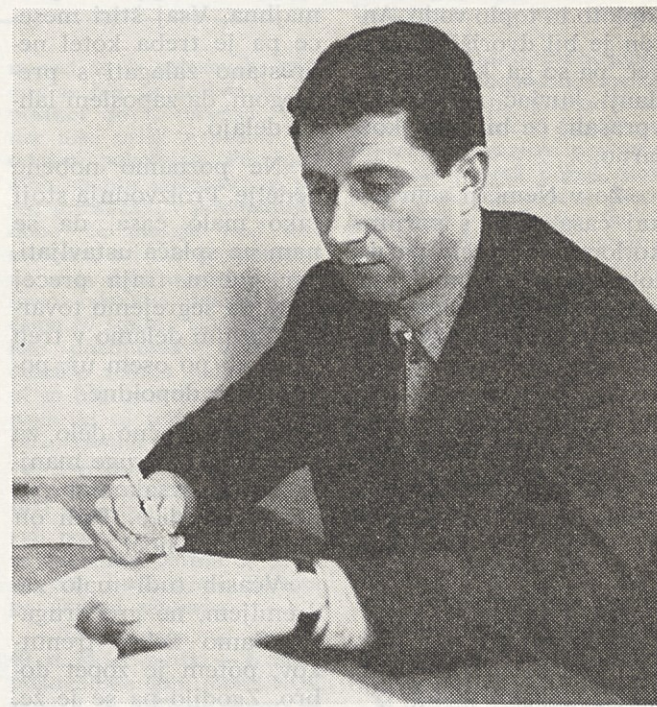
— So še kakšni problemi, ki spremljajo novogradnjo?

J. Godec: »Veliko graditeljev ne ve, da morajo po dokončani gradnji zaprositi za tehnični pregled in izdajo uporabnega dovoljenja. Pri zadnjem pregledu šestih stanovanjskih hiš, smo pri treh ugotovili nepravilno grajene nosilne zidove strehe. Če bi zapadlo veliko južnega snega, bi se lahko zgodilo, da te strehe ne bi vzdržale.

Povedati moram tudi to, da mora imeti vsaka novogradnja strokovnega vodjo, ki tudi odgovarja za pravilnost opravljenih del. Ime vodje, ki mora biti gradbenik, je treba javiti upravnemu organu, ki je izdal gradbeno dovoljenje.

Še enkrat poudarjam, da naj se graditelji pred začetkom gradnje oglašijo na občini, da jim bomo dali potrebna navodila, da ne bo kasneje prišlo do večjih nespornazumov. Nemogoče je v nekaj dneh urediti vso potrebno dokumentacijo.«

T. Strus

Vid Praunseis, tehnični referent za gr. zadeve

Tudi to se zgodi

Na raztezalki v predpredilnici se je predpreja navila in vžgala. Delavci so jo odstranili in le delno pogasili. Eden od delavcev jo je odnesel v aluminijasti voziček na dvorišče in jo tam pustil, da je še naprej tlela. V bližini so bile mastne niti in bi lahko prišlo do večjega požara, čistilnica odpadkov je v neposredni bližini. Zanelek požara je na opozorilo dvoriščnih delavcev pogasil dežurni gasilec tov. Karel Podkrajšek. Tu lahko vidimo, kako pomembno je, da zanelek dokončno pogasimo, ne pa, da ga pustimo tleti in se ne zavedamo, do kakšne škode bi lahko prišlo. Pripomnimo naj še to, da dežurni gasilec o zanetku ni bil obveščen, kar tudi ni pravilo.

Predstavljamo vam

Antona Taufer

Srečala sva se, ko je, kdo ve kolikokrat, vstal izza mizice in se napotil proti premogu. Za trenutek sem ga zmotil pri ritmu njegovega dela. Trikrat tri lopate skozi vsaka vrata, skupaj torej 18 lopat premoga naenkrat.

»Odvisno od zime. Včasih ga pokurim tudi pet, okoli tri tone pa vsak dan. Vsakih pet minut, včasih pa še prej moram naložiti, če malo zamudim, se že oglasi telefon, da ne greje dobro, da naj se podvizamo.«

Naložil je dvakrat deset lopat in se vrnil. Količkokrat jih je že. Dvaindvajset let že dela to delo. Cevi so speljane na vse konce — tu dobiva celotna tovarna potrebno toploto in toplo vodo. Anton je bil dvoriščni delavec, pa so ga, ko se je tedanji kurjač ponesrečil, vprašali, če bi šel v kotlarno.

»Že v Nemčiji sem nekaj časa delal s parnim kotlom. Kuril sem parno lokomotivo. Komaj tri mesece sem delal na delovnem mestu v kotlarni, ko sem že moral sam kuriti. Šele potem sem šel v Ljubljano v šolo, kjer sem se strokovno usposobil za kurjača.

Mlad je bil, ko je zapustil domovino. Doma je bilo 11 otrok in stric ga je potegnil za seboj. Komaj osem let mu je bilo. Potem je v Nemčiji prišel na oblast Hitler in tuji delavci so morali domov. Vrnil se je, a domovina ni imela dovolj kruha, pa je zopet odšel v Nemčijo. Po koncu vojne se je vrnil domov in sklenil, da bo tu ostal, pa če bo kos kruha še tako črn in majhen.

»Leta 1959 sem bil na obisku v Nemčiji. Ne bi več ostal. Domovina je domovina.«

Za trenutek se je zamislil, misel je pohitela tja daleč, kjer je bil nekoč delavec, kjer so mu nekoč dajali kruh, niso pa mogli dati doma.

Zopet sva se vrnila k vsakdanjemu delu. Beseda mu je gladko tekla, pogled mu je neprestano uhajal na uro. Dobrih pet

minut je minilo in je zopet odšel naložit premog. Štel sem. Tri krat tri lopate in pri drugih vratih zopet isto. Metal je kot stroj, videti je bilo, da ga delo ne utruja.

»Osem let imam še do penzije. Če bi ostal ta kotel, ne bi vzdržal, preveč naporno je. Avtomatski kotel sem kuril samo osem mesecev. Za prihodnjo sezono nam že obetajo dva nova kotla na mazut. Veste, kaj mi je rekel inženir iz Ljubljane, da bom potem lahko hodil v službo s kravato.«

Nasmehnil se je. Kravata, to pa že ne. Sedanji kotel je sicer še dober, toda novogradnje ne more več ogrevati, ker je njegova zmogljivost premajhna. Vsaj štiri mesece pa je treba kotel neprestano zalagati s premogom, da zaposleni lahko delajo.

»Ne poznamo nobene nedelje. Proizvodnja stoji tako malo časa, da se nam ne splača ustavljati, ker potem trajajo precej časa, da segrejemo tovarno. Pozimi delamo v treh izmenah po osem ur, poleti samo dopoldne.

Izmenje, nočno delo, za ene večji, za druge manjši napor, vsakomur pa pusti posledice. Tudi on občuti moč noči.

»Včasih tudi malo zadremam, ne gre drugače. Samo nekaj trenutkov, potem je zopet dobro. Zgodilo pa se je že, da je ogenj ugasnil. Pri delu ponoči se močno pozna, če sem se prej doma dovolj naspal. Sicer so

pa žene še na slabšem. Moški gredo spat, ko pridejo iz nočne, ženske čaka cel kup dela.«

Ob prostem času obdeluje doma malo zemlje, pa pomaga ženi, ker je tudi ona zaposlena. Ker ni več tako zdrav, kot je bil nekoč, pa večkrat počiva.

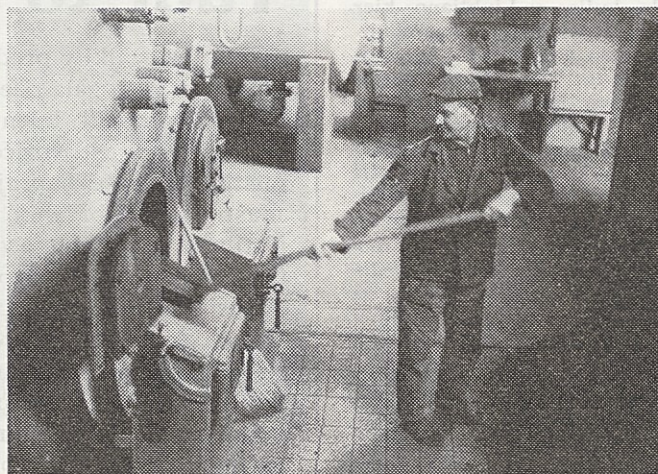
Beseda je nanese tudi na delovno disciplino. Prejšnji kurjač mu je večkrat pripovedoval, kako je bilo včasih. Ker pomočnik v kurilnici ni dobro opravljal svojega dela, mu je predpostavljeni mojster enostavno povedal, da je lahko štirinajst dni doma.

»To je bila za tiste čase najhujša kazen. Dela že tako ni bilo veliko in kdor ga je imel, se ga je moral držati. Res je, da nepretrgoma osem ur ne more nihče delati, toda red mora biti. Enkrat sem dva meseca in pol delal po dvanajst ur, dvanajst pa sem jih bil prost — dva meseca in pol je bilo dovolj, več nisem mogel vzdržati.«

Beseda je zadela tudi ob osebnih dohodke. Misli sem, da se bo njegovo mirno pripovedovanje spremenilo, a se ni. Pomočnik je namesto njega že dvakrat naložil premog.

»Plača. Imamo precej nadur. Ni kaj reči. Pa tudi nočni dodatek nekaj nanese. Pa če vse to odštejemo, je še vedno boljše kot drugje.«

Zopet je zapela lopata. Trikrat tri pri vsakih vratih.

Anton Taufer že 22 let nalaga premog in greje celotno tovarno. Prihodnjo sezono bo njegovo delo lažje

Iz pokojninskega

V našem glasilu »Litijski predilec« št. 9 iz leta 1972 smo nanizali nekaj novosti in posebnosti iz novega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja po novem Temeljnem zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Objavljeno je bilo tudi, da bo govora še o drugih stvareh, zlasti ko bo izšel Republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in Statut skupnosti pokojninsega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije.

Postopek za sprejem novega pokojninskega zakona (temelnjega) se je pričel že konec leta 1968. Zvezna skupščina je bila zadolžena za sprejem novega zakona, zaradi nekaterih neskladnosti v pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zlasti pa še zaradi novih ustavnih dopolnil. Omenjena naloga je bila izpolnjena s sprejetjem Temelnjega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Zveza pa ureja v tem zakonu v glavnem temeljne pravice delovnih ljudi. Po XXI. ustavnem dopolnilu delovni ljudje sami določajo o ustreznih skupnostih na samoupravni podlagi svoje skupne in posamične obveznosti do teh skupnosti ter svoje skupne posamične pravice, ki jih v njih uresničujejo, da bi uveljavili svoje interese na podlagi vzajemnosti in solidarnosti. Dosedanje zavarovanje je zato spremenilo lice ne samo po organizacijskih oblikah ampak tudi po svoji rasti. Konec decembra 1972 smo dobili še Republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. list SRS št. 54/72 z dne 28. 12. 1972) in 17. 1. 1973 Statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 1/73). Pred tem zakonom je skoro docela urejal celotno pokojninsko zavarovanje Temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju, invalidsko zava-

rovanje pa Temeljni zakon o invalidskem zavarovanju. Zavarovanci v svojih skupnostih so sprejemali le nekatere manj pomembne zadeve iz pokojninskega oz. iz invalidskega zavarovanja.

Tako imamo sedaj štiri vi-re, ki določajo oz. urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje:

— Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki določa temeljne pravice, ki so — pravica do starostne pokojnine za primer starosti — pravica do invalidske pokojnine in pravica do poklicne rehabilitacije in zaposlitve v ustreznimi denarnimi nadomestili za primer zmanjšane ali izgubljene delovne zmoglosti (invalidnost) — pravica do denarnega nadomestila za primer telesne okvare — in pravica do družinske pokojnine za primer zavarovančeve smrti,

— Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (republiški), ki ureja določene stvari v pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki jih temeljni zakon podrobneje ne ureja, ta zakon ureja tudi financiranje pokojninskega in invalidskega zavarovanja, prispevke in povračila, postopek pri uveljavljanju pravic itd.

— Statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, ki zaokrožuje celoto pokojnin-

Izobraževalna dejavnost v letu 1972

Izobraževanje se je načeloma odvijalo v okviru izobraževalnega programa, ob upoštevanju letnih in perspektivnih potreb ter zahtev delovne organizacije. Za izvajanje je skrbel služba izobraževanja v povezavi s kadrovske službo, službo varstva pri delu, z vodji sektorjev, mojstri in občasnimi instruktorji. Tesno smo sodelovali z notrajnimi izobraževalnimi institucijami: Delavsko univerzo, srednjimi, višjimi in visokimi šolami; poklicno gasilsko brigado in raznimi izobraževalnimi ustanovami.

Svet centra za strokovno izobraževanje je tekoče obravnaval problematiko izobraževanja. Tekom leta se je stal šestkrat. Obravnaval je predvsem: spremembe in dopolnitve Pravilnika o izobraževanju in štipendiranju, povišanje štipendij, udeležbo posameznikov na raznih tečajih, seminarjih in simpozijih, razpis štipendij na tehniški tekstilni šoli, ekonomski srednji in upravno administrativni šoli ter višji šoli za socialne delavce, izbiro prijavljenih kandidatov, učne uspehe štipendistov, spremembe višine socialnega dodatka za posamezne štipendiste, prošnje za povračilo stroškov izrednega študija že zaposlenih, plačane dopuste za polaganje izpitov in diplome,

organizacijo seminarjev za celotni delovni kolektiv, izvajanje priučevanja novih delavcev na delovnih mestih, nagrade inštruktorjem za uspešno poučevanje novih delavcev, število in razporeditev praktikantov na obvezni počitniški praksi, nagrade posameznim praktikantom za delo v času počitniške prakse, plan štipendiranja za leto 1973.

V podjetju se je izobraževanje odvijalo prek naslednjih dejavnosti: uvajalnih seminarjev za novosprejetе delavce in praktikante, proučevanja praktičnega dela na delovnih mestih, seminarjev za celotni delovni kolektiv, usmerjanja dela praktikantov in pripravnikov.

Izven podjetja: usmerjanje

je, tečaje, predavanja, posveza razne strokovne seminar-tovanja, simpozije, v tečaj za kvalificiranega gasilca, seminar za gostince, politično šolo, tečaj obločnega varjenja in rezanja, intenzivne tečaje tujih jezikov, tečaj za lepljenje extremultus jermen, na priučitev za vstavljanje igel v česala, seminar o obveščanju v delovnih kolektivih, politično šolo za mladinske aktiviste, seminar o pripravah na zaključni račun, seminar o požarni varnosti, priučevanje za delo na laboratorijskih aparatih, ter na razna posvetovanja oz. seminarje iz kadrovske finančne, tehnične, komercialne, varnostne, pravne in drugih strok.

Uslužbenci podjetja so se udeležili naslednjih posvetovanj seminarjev in simpozijev: seminar za sestavo zaključnih računov, posvetovanje o predelavi bombažnih vlaken in na splošno o bombažu, posvetovanje o zaključnih računih 1971 in drugih predpisih, posvetovanje o matični evidenci, o trgovskih

odnosih s tujino, seminar o sodobnih metodah operacijskih in tržnih raziskav, ekonomski odnosi s tujino, posvetovanje o metodologiji kalkulativnih osebnih dohodkov, posvetovanje varnostnih tehnikov, seminar o politiki razdeljevanja stanovanj, seminar o likvidnosti, mladinski seminar — Akcija 75, strokovna ekskurzija — ogled protipožarnih naprav v Tosami, simpozij o novitetah v tekstilni industriji, seminar o obračunu in vplačilu prispevka iz OD, strokovno posvetovanje iz varstva pri delu, seminar o multilateralni kompenzaciji, predavanja firme Söhlafhorst, metodologija programiranja stanovajske izgradnje, seminar o periodičnem obračunu, seminar o pravni ureditvi podjetja, diplomski seminar Višje šole za organizacijo dela, razprava o osnutku zakona o zaposlovanju delavcev, seminar za devizno poslovanje, izpopolnitev za popravilo plinskih naprav, seminar o požarni zaščiti, seminar o davku, ob-

ravnava profila poklica za urejevalca predilskih strojev, seminar o likovni podobji tovarniških glasil, predavanje o varstvu narave, posvetovanje o ustavnih amandmajih, strokovna ekskurzija direktorjev finančnih sektorjev v ZSSR.

Podjetje financira specializacijo in druge oblike izrednega študija posameznim članom kolektiva na raznih šolah:

Visoki ekonomsko komercialni šoli, Višji ekonomsko komercialni šoli, Višji ekonomski šoli, Višji varnostno tehnični šoli, Fakulteti za strojništvo — 1. stopnja, Višji gradbeni šoli, Višji šoli za organizacijo dela, Ekonomski srednji šoli, Tehnični srednji šoli — strojni oddelek, Industrijski kovinarski šoli, Poklicni šoli elektro stroke, intenzivni tečajji tujih jezikov, intenzivni strojepisni tečaj.

Izobraževalna dejavnost v podjetju:

V letu 1972 je bilo 7 uvajalnih seminarjev za 112 novosprejetih delavcev in 6 gimnazij na obvezni počitniški praksi.

Za kolektiv je bilo v mesecu marcu in aprilu organiziranih 17 seminarjev. Posamezni seminar je trajal 4 do 5 ur. Udeležencev je bilo skupno 766.

Teme so bile: Ustvarjanje in delitev dohodka, samoupravljanje in delovno razmerje, kvaliteta in kvantiteta proizvodov, varstvo pri delu — varstvo pred požari, nov sistem nagrajevanja v predpildnici. Predavalo je 9 strokovnjakov za posamezna področja iz delovnega kolektiva.

Poučevanje praktičnega dela na delovnih mestih je bilo zelo oteženo zaradi posamičnega prihajanja novosprejetih delavcev. Kljub navedeni težavi so instruktorji tekom leta priučili 95 novosprejetih delavcev za dela na posameznih mestih. Zaradi pomanjkanja delovne sile in nezasedenosti delovnih mest pa je bil čas priučevanja skrajšan.

Počitniško prakso in obvezno delo v podjetju je opravilo:

14 dijakov Tehniške tekstilne šole

1 dijakinja TSS — kemijski oddelek

1 dijak TSS — elektro oddelek

1 dijak TSS — strojni oddelek — 8 dijakinj Ekonom. srednje šole

5 dijakinj gimnazije

1 dijakinja Upravno administrativne šole in

4 učenci posebne osnovne šole, Litija.

Vsi dijaki in dijakinje so vodili predpisane dnevnike. Leti so bili tekoče pregledani in potrjeni.

Podjetje štipendira tudi kadre na srednjih in visokih šolah:

14 dijakov na tehniški tekstilni šoli,

4 dijakinje na ekonomski srednji šoli

1 študentka na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo

1 študentka na pravni fakulteti

B. Bizjak

in invalidskega zavarovanja

skega in invalidskega zavarovanja, povzema določbe zveznega in republiškega zakona in tista področja, ki jih ta dva zakona sploh ne urejata ali pa so v njih načelne določbe.

— Družbeni dogovor med skupnostmi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zvezo sindikatov in družbeno političnimi skupnostmi ter gospodarsko zbornico, po potrebi pa še z drugimi organizacijami oz. organi, kar določata zakona. Tako da so nekatere pravice oz. zadeve urejene lahko z družbenimi dogovori, ki bodo še sklenjeni in pa tudi s samoupravnimi sporazumi in s splošnimi akti.

Zavarovance bo sprva verjetno motila ta ureditev glede virov, kje bodo iskali ureditev zadev iz pokojninskega oz. invalidskega zavarovanja, v katerem zakonu ali statutu ali družbenem dogovoru itd., pa tudi na to se bomo privadili.

V bodočih sestavkih v našem glasilu bo verjetno potrebno podrobneje obdelati pogoje za pridobitev starostne, invalidske in družinske pokojnine, o starostni pokojnini je bilo delno govora že v prejšnjem sestavku, potreba pa bo še obdelati še druge zadeve, ki bodo zanimale bralce.

Opozorjamo dalje, da je delavska enotnost s 3. februarjem 1973 pričela objavljati novosti iz pokojninskega in invalidskega sistema, kjer bodo strokovno obdelane zadeve s tega področja in se bodo objavljale v nadaljevanjih.

Pred zaključkom bi opozorili še na nekatere nove in

prehodne določbe iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki nekatere zavarovance zadevajo in jih bodo, če izpolnjujejo pogoje, lahko pravočasno uveljavljali pri zato pristojnih organih pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

— Po določilih statuta skupnosti se bodo nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu, priznana in odmerjena za čas do 31. 12. 1972, na novo odmerila tako, da se za ugotovitev osnove upoštevajo osebni dohodki, doseženi v letu 1972, in sicer od 1. 7. 1973 dalje. Nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu, priznana in odmerjena za čas od 31. 12. 1972 se v tej višini izplačujejo delovnemu invalidu tudi za čas od 1. 1. 1973 do 30. 6. 1973.

— Upokojencu, ki mu po predpisih, veljavnih do 31. 12. 1972 ni šla pravica do varstvenega dodatka, ali pa se mu je ta dodatek odmeril z nižjim odstotkom, kot bi mu šel po tem statutu, se prizna in odmeri varstveni dodatek po določbah tega statuta od 1. 1. 1973 dalje, če vložil zahtevo do 30. 6. 1973. Če pa vložil zahtevo po tem dnevu, pa od prvega naslednjega meseca po vložitvi.

— Podobno je pri dodatku za pomoč in postrežbo. Upokojenec oz. zavarovanec, ki mu ni pripadala pravica do tega dodatka do 31. 12. 1972, pridobi pravico do dodatka po določbah tega statuta, če je pri njem še podana potreba po pomoči in postrežbi.

— Upokojencu, ki je uveljavil starostno pokojnino s pokojninsko dobo 40 let (moški) oziroma 35 let (ženska),

pa je ponovno stopil v delovno razmerje, začel opravljati samostojno dejavnost ali začel delo na podlagi pogodbe o delu, se pokojnina izplačuje nezmanjšana, če njegova pokojnina in dodatni dohodek skupaj ne presegata dvojnega zneska povprečnega osebnega dohodka vseh zaposlenih iz prejšnjega leta v SR Sloveniji. Če presegata to mejo, se za ta čas izplačuje le del pokojnine, ki je odvisen od višine skupnega dohodka upokojenca in od razmerja med višino pokojnine in višino dodatnega dohodka, vendar pokojnina ne sme biti zmanjšana za več kot 50%.

Pripominjamo, da nam zaenkrat še ni znan poprečni osebni dohodek vseh zaposlenih iz prejšnjega leta v SR Sloveniji.

Z družbenim dogovorom se določi način zmanjševanja pokojnin. Ta pa mora biti sklenjen do 31. 3. 1973. Za čas od 1. 1. 1973 do 31. 3. 1973 se za uživanje pokojnine med ponovno zaposlitvijo ali opravljanjem samostojne dejavnosti uporabljajo določbe temeljnega zakona o pokojninskem in temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju, ki so veljale dne 31. 12. 1972, zato se pokojnine za ta čas ne bodo zmanjševale onim, ki imajo polno pokojninsko dobo (40 oz. 35 let oz. borcev NOV pred 9. 9. 1943 s pok. dobo 35. oz. 30 let). Upokojence s prej omejeno pokojninsko dobo imamo zaposlene v podjetju, zato bodo moralni računati na omenjeno določilo oz. se odločiti še o nadaljnji zaposlitvi.

— Doslej se je kot pokojninska doba štelo polno leto,

meseci so se priznavali, kolikor so bili oz. je bila še zaposlitev do 12 mesecev, vendar niso prišli v poštev pri odmeri pokojnine. Po določilih statuta skupnosti se sedaj priznavajo v pokojninsko dobo, če znašajo vsaj šest mesecev, pri odmeri pokojnine se ta doba upošteva s polovico odstotka, določenega v členu 60 statuta skupnosti za leto pokojninske dobe. Te določbe veljajo tudi za one, ki so bili upokojeni po predpisih, ki so veljali do 31. 12. 1972. Tistim, ki bodo zahtevali povečanje do 30. 6. 1973, se pokojnina poveča s 1. 1. 1973, onim pa, ki bodo zahtevali povečanje po 30. 6. 1973, se pokojnina poveča od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.

— Zavarovancu, ki izpolni 40 oz. 35 let (moški — ženska) pokojninske dobe (borci NOV pred 9. 9. 1943 — 35 oz. 30 let, ostane še naprej v zavarovanju ne da bi uveljavil pravico do pokojnine, se pokojnina poveča za vsako leto zavarovanja po izpolnitvi navedene pokojninske dobe za odstotek, ki ga določi skupnost. Skupnost določi tudi najvišji odstotek povečanja. Te določbe se uporabljajo tudi za upokojence, upokojene po predpisih, ki so veljali do 31. 12. 1972 po principu prejšnje točke. Torej se takšno povečanje ne opravi uradoma s strani skupnosti, ampak le na zahtevo upokojenca.

— Določene skupine zavarovancev lahko pridobe pokojnino, ko sicer ne izpolnjujejo pogojev za priznanje starostne pokojnine, to pa na podlagi zveznega družbenega dogovora. V kakšnih primerih nam zaenkrat še ni znano.

A. A.

Zakaj se redite?

Odrasli ljudje menijo, da je povsem normalno, če se vsako leto nekoliko zredijo. Pravijo, da so se popravili in da so »dobra videza«. Kako zmotno mišljenje!

Vsak odvečen kilogram pomeni dodatno obremenitev za srce, ožilje, dihala in prebavila. Prevelika telesna teža, ki ste jo dobili med 30. in 40. letom, čezmerno obremenjuje mišice in sklepe, kar čutite na primer pri hoji navkreber.

Zakaj se redimo? Vzrok je treba iskati zlasti v nepravilni in preobilni hrani in na drugi strani v nezadostnem gibanju. Izgovor o posebnih nagnjenosti k debelosti ali o delovanju žlez drži le v redkih primerih. Večinoma je

tega krivo posebno veselje do hrane, počasna hoja in lagodnost nasploh!

Morali bi jesti manj, kajti v tem primeru si ne bi po nepotrebnem večali želodca, kar spet vzbuja tek. Zato je bolje, da jeste kvalitetnejšo hrano (manj krompirja, testenin in kruha ter več nemastnega mesa, perutnine, jajc, sadja in zelenjave). Zaužijte le toliko, kolikor organizem potrebuje za življenje in delo, ne pa toliko, kolikor gre v želodec.

Tudi pri uživanju tekočin bi morali biti zmernejši. Več kot dva decilitra vode, čaja ali piva bi smeli popiti le, če ste se poprej močno potili. Redimo pa se tudi zavoljo tega, ker preveč sedimo in se premalo gibljemo!

Pri delavcih, ki opravljajo poklic sede, ostane vsak dan neizkoriščenih okrog 300 kalorij (7000 kalorij pomeni en kilogram več), ki bi jih morali potrošiti na primer z eno uro hoje.

Če ste preveč rejeni, vam to pokaže naslednji izračun: idealna teža = telesna višina — 100.

Ljudje s težkimi kostmi lahko od telesne višine odštejejo samo 95, medtem ko naj lažji (ženske) odštejejo 105.

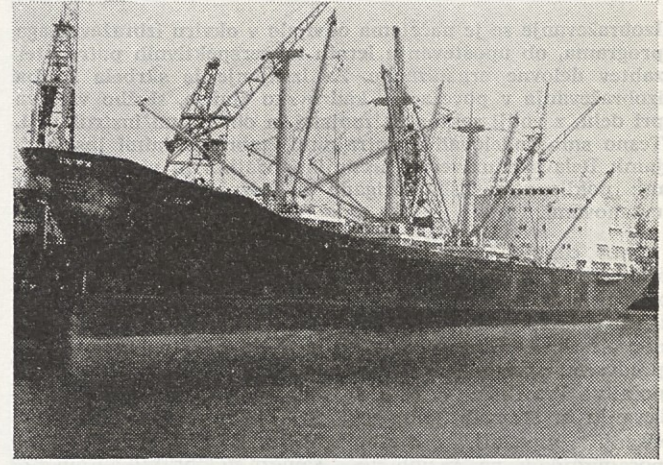
Kako se počutite, veste samo vi, kakšen je vaš videz, pa vedo povedati vsi!

In kaj ste storili, da bi se vaše počutje izboljšalo? Verjetno nič ali pa zelo malo. Ni namreč dovolj, če hodite samo ob nedeljah na sprehod ali če se odrečete koščku sladice. To vam še zdaleč ne bo pomagal! Tudi za vas naj bi obveljalo načelo, da bi se morali vsak dan po malem ukvarjati s športom. Tega načela si nismo izmislili, ampak ga priporočajo vsi zdravniki in športni strokovnjaki.

Če vam je že vseeno, kakšen je vaš videz, vam ne sme biti vseeno, kako je z vašim zdravjem!

Telo ni stroj, ki se z uporabo izrablja! Nasprotno, če telo primerno obremenjujemo, se krepi! Človek, ki se dobro počuti, ki je v dobri kondiciji, kot pravimo, lažje prenaša tudi psihične napore.

Zanimivo naključje

Los Angeles 16.XII.1972

Genj.kolektiv predilnice "LITIJA"

L i t i j a

Te dni sem zložil vse moje dokumente za vpokojitev koncem 1972 leta, mojemu podjetju SPLOŠNA PLOVBA—Piran, tako da po prihodu ladje v domovino koncem januarja 1973 leta se bom posloval 40-tih letih službovanja posloval od morja in ladij.

Ko sem sortiral dokumenta sem slučajno opazil da mi je moje prvo službovanje po demobilizaciji 1946 leta bila predilnica "LITIJA" (nd 7.V.46 do 20.III.1947 leta), na kar sem odšel nazaj v trgovsko mornarico, kjer sem še danes in mi bo tako poslednje službovanje ladja "LITIJA", katera plovi na redni linijski progi okoli sveta.

Za vspomin na moje nekdanje službovanje v Vaši predilnici "LITIJA" želim Vam pokloniti sliko ladje "Litija".

Isto časno želim celotnemu kolektivu SREČNO IN USPEŠNO 1973 LETO

Ivan Lončarič
51000 RIJEKA
J.Rakovca 4.

Spoštovani tov. Lončarič!

Hvala lepa za pismo, sliko, pozdrave in želje. Tudi mi vam želimo v letošnjem letu veliko sreče. Če vas bo pot pripeljala v naše kraje, pa ste dobrodošel gost v našem podjetju.

Trinajst zapovedi za kadilce

1. Ne kadi tam, kjer vidiš napis: KAJENJE PREPOVEDANO!
2. Ne kadi do 7 m daleč od mesta, kjer polnijo kakšen rezervoar, cisterno, ročko z bencinom ali nafto!
3. Ne kadi, če pregleduješ posode, v katerih je bil bencin, nafta ipd.
4. Ne kadi, če z bencinom čistiš obleko ali če si se z njim ali podobnimi snovmi poškropil!
5. Ne kadi, če polniš vžigalnik!
6. Ne kadi, če si zaspan ali v postelji!
7. Ne kadi zadnje pol ure, preden zapustiš svoje stanovanje ali delovno mesto!
8. Ne kadi tam, kjer so hitro vnetljive snovi, kot so: seno, slama, suha trava, listje, žito, oblanci, žaganje, bombaž itd.!
9. Ne kadi v vozilu, če so v njem otroci, bolniki in nekadilci!
10. Ne kadi v gozdu ob sušnem ali vetrovnem vremenu!
11. Ne kadi, preden si nisi dobro umil rok, če si prej uporabljal škropiva, strupe itd.!
12. Ne meči nikamor gorečih vžigalic in cigaretnih ogorkov!
13. Skrbi, da vžigalic ne dobe otroci!

Zupan Rudi

Kadrovske spremembe

PRISLI V MESECU DECEMBRU 1972

- 1. 12. 1972 Jozelj Anton, Valvazorjev trg 9, delavnice
- 4. 12. 1972 Grošič Mahmut, Praprošče 12, PA/1
- 4. 12. 1972 Skubic Anton, Ponoviče 17, mik/2
- 11. 12. 1972 Binder Alojzija, Breg 19, PA/2
- 11. 12. 1972 Resnik Stefanija, Ravne 7, PB/1
- 11. 12. 1972 Kovač Martina, Zagorje, Kolodvorska 27, PA/1
- 11. 12. 1972 Brvar Slavka, Zagorje, Fakinova 14, PA/1
- 11. 12. 1972 Pajer Venceslav, Marokova 19, čistilna kolona
- 14. 12. 1972 Pavlič Marija, Zagorje, Ulica talcev 24, PA/1
- 18. 12. 1972 Kozlevčar Ivan, Trbovlje, Kolodvorska 21, mik/1
- 20. 12. 1972 Kokalj Marija, Partizanska pot 24, obrat dr. pr.
- 21. 12. 1972 Jančar Silvo, Praprošče 9, vlagalnica
- 27. 12. 1972 Žibert Marjan, Tirna 19, rezerva pred.

ODŠLI V MESECU DECEMBRU 1972

- 7. 12. 1972 Belec Ivan, Trg na Stavbah 6, potek pog. za d. č.
- 8. 12. 1972 Vrtačnik Kristina, Breg 23, sporazumno
- 12. 12. 1972 Čož Angela, Velika Štanga, sporazumno
- 18. 12. 1972 Konečnik Veronika, Topilniška 2, neopr. izost.
- 18. 12. 1972 Vargazon Marjana, Grbinska c. 21, neopr. izost.
- 23. 12. 1972 Kališek Marija, Šmartno, odpoved delavca
- 28. 12. 1972 Ceglar Marija, Ponoviška 5, upokojitev
- 31. 12. 1972 Smerdelj Andrej, Trg na Stavbah 14, upokojitev
- 31. 12. 1972 Potočnik Nataša, Levstikova 4, odpoved delavca
- 31. 12. 1972 Karlovšek Marija, Graška 23, upokojitev.

PRISLI V MESECU JANUARJU 1973

1. 1. 1973 Gorenc Vida	Zagorje, Ul. Talcev 26	PB/1
1. 1. 1973 Sluga Jože	C. Zas. bat. 32	PA/3
1. 1. 1973 Sluga Marinka	C. Zas. bat. 32	PA/1
1. 1. 1973 Trpin Jožefa	Leskovca 2	PA/2
3. 1. 1973 Cvetežar Milena	C. Zas. bat. 30	suk./1
3. 1. 1973 Indof Jože	C. Dušana Kvedra 3	PA/2
3. 1. 1973 Jurič Stanislava	M. Kostrevnica 2	Obrat dr. pr.
8. 1. 1973 Bučar Marija	Predilniška 4	Obrat dr. pr.
8. 1. 1973 Škoberne Marija	Ponoviška 7	PB/2
9. 1. 1973 Hribar Ivanka	Graška 35	vlag./3
19. 1. 1973 Kozlevčar Majda	Ponoviče 26	PA/1
22. 1. 1973 Bajec Amalija	Sava, Roviše 2	PB/1

ODŠLI V MESECU JANUARJU 1973

- 12. 1. 1973 Koderman Ana Bitiče 5 odpoved del.
- 31. 1. 1973 Hauptman Ana Vintarjevec 12 odpoved del.

Kako preprečiti eksplozijo plina?

Vse pogosteje se uveljavlja nova, čeprav že dolgo poznana cena kurjava: plin. Velikokrat beremo v dnevnem časopisju, da je plin razdeljal to in ono stavbo, delavnico ali stanovanje ter povzročil hude telesne poškodbe osebam, ki so se nahajale v bližini. Da bi se izognili taki katastrofi, je treba najprej spoznati način uporabe plina, bodisi iz mestnega plinovoda ali jeklenke. Plinske štedilnike in peči, ki imajo varnostne ventile, je potrebno pred uporabo preizkusiti. Najbolje je, da to prepustimo strokovnjaku, ki je za to usposobljen in da tudi vsa strokovna navodila glede

montaže same jeklenke in kako je treba ravnati, če zavohamo plin v prostoru. Žal se premalo zavedamo, da lahko že najmanjša napaka povzroči hude telesne poškodbe ali celo smrt in materialno škodo. Zato moramo biti pri menjavi jeklenk zelo previdni, da se tesnilo, ki se nahaja v navojni matici, ne poškoduje. Dobro je, če se prepričamo, da je tesnenje v redu Okoli ventila namažemo milnico, nikakor pa ne smemo ugotavljati uhajanje plina z vžigalicami. Če se nam zgodi, da plin pušča in da ga zavohamo, je treba takoj odpreti okna in vrata, nato zamenjati jeklenko ali poklica-

ti strokovnjaka, da bo ugotovil, kje pušča plin. Nikakor pa ne smemo prižigati ognja ali stikala elektrike, ker lahko pride do eksplozije.

Kako nastane eksplozija?

Zmesi plinov, vnetljivih tekočin, prahu in zraka se vžgejo samo v določenih mejah, ki jih imenujemo njihovo eksplozivno območje. Pod spodnjo mejo eksplozivnosti je v zmesi preveč zraka, nad zgornjo mejo eksplozivnosti pa premalo, da bi se takšna zmes lahko vžgala, to pomeni, da morata biti plin in zrak v določenem razmerju, da lahko pride do eksplozije.

Zupan Rudi